

Arthur Conan Doyle

SERLOK HOLMS

SON HADİSƏ

Artur Konan Doyl

Son hadisə

«Hadaf Neshrləri»

Doyl A.

Son hadisə / A. Doyl — «Hadaf Neshrləri»,

Kitabda məşhur detektiv ustası Artur Konan Doylun qəhrəmanı Şerlok Holmsun macərələrindən bəhs edən “Yunan tərcüməçi”, “Çöhrəsi ağarmış adam” və “Son hadisə” adlı uzun hekayələri verilmişdir.

ARTUR KONAN DOYL

SON HADİSƏ

hekayələr

YUNAN TƏRCÜMƏÇİ

Şerlok Holmsun uzunmüddətli, davamlı dostluğumuz boyunca nə öz qohumlarından nə də keçmiş həyatından da-nışdığını eşitməmişdim. Bu mövzulardakı səssizliyi, onun mənə oyandırdığı qeyri-insani təəssüratı gücləndirmişdi. Sonunda onu, ürəyi olmayan beyin, ağıl tələb edən mövzularda nə qədər müvəffəqiyyətlidirsə, romantikada o qədər axsayan biri olaraq qiymətləndirməyə başladım. Qadınları həddindən artıq soyuq hesab etməsi və yeni dostluqlara həvəs göstərməməsi, duyğusuz şəxsiyyətinin göstəricisi idi. Bundan əlavə öz ailəsindən bəhs etməyi sevmirdi. Buna görə də heç bir qohumu olmayan bir yetim olduğunu düşünməyə başlamışdım. Lakin bir gün böyük qardaşından bəhs etməyə başlayınca təəccübdən ağızım açıq qaldı.

Gözəl yaz axşamında çaylarımızı yeni içmişdik. Mövzu-dan mövzuya keçən söhbətimiz, qolf və dünyanın qütbləri-nin ayrı olmasına toxunduqdan sonra irsi şəxsiyyət xüsusi-yətlərinə gəlib çıxdı. Xüsusi qabiliyyətin insana irsi keçməsi yoxsa daha çox aldığı təhsildən qaynaqlandığı mövzusu mübahisə edirdik.

– Məsələn, sənin vəziyyətin, – dedim, – mənə izah et-diklərinə baxsaq, müşahidə etmə qabiliyyətinin və düşüncə qabiliyyətindəki fəvqəladə bacarıqlarının, öz sistematik zəh-mətinin bir nəticəsi olduğu açıq-aydın hiss olunur.

– Bir həddə qədər elədir, – deyə düşüncəli halda cavab verdi. Atalarım öz nəsillərinə xas bir həyat sürən kənd ada-mı idi. Lakin bu bir gerçəkdir ki, qabiliyyət qanımda var. Nənəmə çəkmiş ola bilərəm; çünki o, Vemetin, Fransız sə-nətkarının bacısı idi. Sənətçi damarının hansı qəribə şəkil-lərə girə biləcəyini əsla bilə bilməzsən.

– Bəs irsi olduğunu haradan bilirsən?

– Çünki böyük qardaşım Maykroft, bu mövzularda məndən qabiliyyətlidir.

Bu mənim üçün doğrudan da yeni xəbər idi. İngiltərədə belə qabiliyyətli başqa adam da yaşayırsa, necə olur ki, nə polis, nə də digər insanlar onun haqqında heç nə bilmirdilər? Bunu soruşarkən, qardaşının özündən daha müvəffə-qıyyətli olduğunu söyləməsinin, əlbəttə dostumun təvazö-karlığından qaynaqlandığını eyham etməkdən özümü sax-laya bilmədim. O, fikrimə səmimiliklə güldü.

– Əzizim Vatson, – dedi, – təvazönü əsilzadəlik hesab edənlərlə razılaşmıram. Məntiqli adam üçün, hər şey tam olaraq necə isə elə görünməlidir. Özünü kiçik görmək də, qabiliyyətlərini şişirtmək də gerçəklərdən qaçmaqdır. Onun üçün Maykroftun məndən daha yaxşı müşahidə qabiliyyəti-nin olduğunu dediyimdə, ciddi bir gerçəkdən danışdığımı başa düşməlisən.

– Səndən neçə yaş böyükdür?

– Yeddi yaş.

– O halda tanınmamasının səbəbi nədir?

– O, öz çevrəsində çox tanınan adamdır.

– Hansı çevrəsi?

– Məsələn, Diogen Klubunda.

Bəhs etdiyi təşkilat haqqında əvvəl heç nə eşitməmişdim və Şerlok Holms da bunu üzümdən oxudu və saatını çıxar-dı.

– Diogen Klubu, Londonun ən qəribə klublarından biri-dir; Maykroftun da çox qəribə insan olduğu aydındır. Heç gecikmədən, hər gün saat 4:45 ilə 7:40 arasında orada olur. İndi saat altıdır, bu ecazkar yaz axşamında bir gəzintiyə çıx-maq istəsən, səni bu iki qəribə varlıqla tanış etməkdən xoş-bəxtlik hiss edərəm.

Beş dəqiqə sonra Recent meydanına doğru yola düşdük.

– Maykroftun qabiliyyətlərini niyə dedektivlik sahəsin-də istifadə etmədiyi sənə maraqlı gəlirmi? – soruşdu dos-tum. Çünki elə bir qabiliyyəti yoxdur.

– Amma mənə indi...

– Müşahidə etməkdə və nəticə əldə etməkdə məndən daha üstün olduğunu söylədim. Dedektivlik sənəti bir kres-loda oturub fikir yürütməklə görülcək iş olsaydı, böyük qardaşım böyük ehtimalla dünyanın ən böyük dedektivi olardı. Amma təəssüf ki, nə lazımlı enerjiyə nə də ehtirasa sahibdir. Öz qənaətlərini təsdiqləmək üçün belə gündəlik vərdişlərindən imtina etməz və öz haqlılığını isbat etmək üçün məşğul olmaqdan səhv başa düşülməyi seçər. Ona dəfələrlə yeni problemlərlə bağlı müraciət etmişəm və o da hər dəfə mənə daha sonra doğru olduqları ortaya çıxan ca-vablar vermişdir. Buna baxmayaraq özü, bir hadisəni məh-kəməyə ya da hakimə vermədən əvvəl üzərində çalışması la-zım olan bir sıra nöqtələri həll etməkdə acizdir.

– O halda bu peşə ilə məşğul olmur?

– Əlbəttə, xeyr. Dedektivlik mənim üçün bir həyat təzi olduğu halda, onun gözündə əyləncə axtaran insanlara görə bir hobbidir. Ədədlər mövzusunda fəvqəladə qabiliyyətlidir və bəzi dövlət təşkilatlarının hesab işlərinə nəzarət edir. Maykroft, “Pall Mall”da yaşayır və hər səhər Uaytholla gedib, axşamlar geri dönür. Bütün il boyu başqa iş görmür. Başqa bir yerə də getmir; təbii ki evinin düz qarşısında olan Diogen Klubunu nəzərə almasaq.

– Ora haqqında əvvəllər heç eşitməmişəm.

– Bu çox təbiidir. Bilirsən, Londonda hər cür insan var. Bəziləri utancaqlıqdan, bəziləri isə insanlara qarşı etibarsız-lıq və nifrətlərindən dola yı digər insanların arasında görün-mək istəmir. Yenə də bu insanlar gündəlik qəzetləri, perio-dik çıxan digər nəşrləri oxuya biləcəkləri rahat kürsüləri olan yerə yox deməzlər. Diogen Klubunun quruluş məqsədi də belə insanlara rahat yer təmin etməkdir. İndi şəhərdəki ən asosyal adamların çoxu bura gedir. Üzvlərin bir-biriləri ilə maraqlanması

qəti qadağandır. “Xaricilər Otağı”ndan başqa heç yerdə qəti surətdə söhbət edilmir; qaydalara riayət et-mirsənsə klubdan qovulursan. Böyük qardaşım qurucuların-dan biridir və mən də şəxsən onun mühitini rahat hesab edirəm.

Danışa-danışa “Pall Mall”a çatmışdıq və bir müddət yol boyunca irəlilədikdən sonra, Şerlok Holms, Karltonun düz yaxınlığındakı qapının qarşısında dayandı. Danışmamam üçün mənə xəbərdar etdi və sonra hola keçdik. Şüşə panel-dən baxanda, içəridə xeyli adamın oturub oxuduğunu, bö-yük və lüks salonu müəyyən qədər görə bilirdim. Holms mənə “Pall Mall”a baxan kiçik otağa keçirdi və qısa müddətdə ortalıqdan yox olduqdan sonra, hər halından böyük qardaşı olduğu aydın olan bir adamla geri döndü.

Maykroft Holms, Şerlokdan çox daha güclü və cüssəli adam idi. Bədəni daha iri idi, amma üzü, geniş olmasına baxmayaraq qardaşına xas o iti ifadəyə sahib idi. Bozun də-yişik tonuna sahib gözləri, bütün gücünü sərgiləmək məcburiyyətində qaldığında Şerlokun gözlərində gördüyüm o uzaq, özündən əmin baxışlarla davamlı parlayırdı.

Suitinin qəlsəməsini xatırladan geniş, kök əlini uzada-raq:

– Sizinlə tanış olduğuma məmnun oldum cənab, – dedi.

– Şerlokun həll etdiyi hadisələri qeyd etməyə başlama-nızdan bəri ondan davamlı xəbər ala bilirəm. Hə, yeri gəl-mişkən, Şerlok, səni keçən həftə burada görəcəyimi düşü-nürdüm. Manor Malikanəsi hadisəsiylə əlaqədar olaraq mənə məsləhətləşməyə gəlməyini gözlədim. Hadisənin səni bir az aşdığını düşünmüşdüm.

– Ehtiyac qalmadı, hadisəni həll etdim, – dostum gülüm-səyərək dedi.

– Şübhəsiz ki, Adams idi.

– Bəli, Adams idi.

– Lap əvvəldən əmin idim.

Birlikdə klubun pəncərəsinin kənarında oturdular.

– İnsanoglunu araşdırmaq istəyən biri üçün, bura ələ-düşməz yerdir, – dedi Maykroft, – Bu müxtəlifliyə bir bax-sana! Məsələn, bizə doğru gələn o iki adam...

– Bilyardçı və digərini?

– Bəli, onlar. Yanındakı adam haqqında nə deyə bilər-sən?

Adamlar pəncərəmizin tam qarşısında dayandılar. Bil-yardçıyla əlaqədar görə bildiyim tək işarə, pəncərənin cibi-nin üzərindəki təbaşir izləri idi. Digər adam şapkasını geri itələmiş və qoltuğunun altına bir çox paket doldurmuş ol-duqca qısa boylu, əsmər biriydi.

– Başa düşdüyüm qədəriylə köhnə bir əsgərdir, – Şerlok dedi.

– Və çox qısa bir müddət əvvəl vəzifəsi əldən çıxıb, – de-yə əlavə etdi böyük qardaşı.

– Hindistanda vəzifədə olduğu bəllidir.

– Həm də ya çavuş, ya da onbaşı olub.

– Məncə, İngilis topçu birliyində xidmət edib, – Şerlok dedi.

– Və duldur.

– Amma uşağı var.

– Uşaqları, qiymətli qardaşım, uşaqları.

– Aaa, yaxşı görək, – deyə gülərək sözlərini kəsdim, siz-cə çox şişirtmədiniz ki?

– Dostum Vatson, – Holms sözə başladı, – O şəkildə ge-dən və üzündə bu cür avtoritar bir ifadə olan bir adamın əs-gər olduğunu söyləmək çətin deyil; günəşdə yanmış bədəni-nə baxdıqda, əsgərdən daha yüksək bir rütbəyə sahib oldu-ğunu və Hindistandan yeni döndüyünü asanca təxmin edə bilərsən.

– Hələ əsgər çəkmələri geyməsi də vəzifəsindən yeni ayrıldığını göstərir, – Maykroft əlavə etdi.

– Süvari deyil, amma bir qaşının ətrafının daha açıq rəng olması şapkasını yanakı qoyduğunu göstərir. Çəkisi, is-tehcamçı olmasına imkan vermədiyi üçün də topçu birliyin-də işləyib.

– Qara geyinməsi də çox yaxın adamını itirmiş olduğu-nu göstərir. Alveri özünün etməsi, ölən adamın, arvadı ola biləcəyinə işarədir. Gördüyün kimi, uşaqlar üçün nələrsə alıb. Aldığı zınqırovdan

uşaqlardan birinin çox kiçik olduğu nəticəsinə gəlirik. Böyük ehtimalla, arvadı doğuş zamanı ölüb. Qoltuğunun altında şəkilli kitab olması daha böyük ikinci bir uşağının olduğunu göstərir.

Böyük qardaşının özündən daha iti bir müşahidə qabi-liyyəti olduğunu deyəndə dostumun nə demək istədiyini in-di anlamağa başlamışdım. Holms mənə baxaraq gülümsədi. Maykroft çanaqlı bağa qabığından hazırlanan bir qutudan burunotu çıxardı və pencəyinin önünə düşən parçacıqları qırmızı rəngdə böyük bir ipək dəsmalla sildi.

– Yeri gəlmişkən, Şerlok, – dedi, – əslində, tam sənə uyğun bir hadisə haqqında mənə bu yaxınlarda məlumat verdilər; son dərəcə maraqlı işdir. Doğrusu, üzərinə çox gedə bilməyəcək qədər yorğunam, amma heç olmasa mövzuyla əlaqədar müəyyən fikirlərim var. Detalları dinləmək istə-sən...

– Sevimli Maykroft, çox məmnun olaram.

Maykroft cib dəftərindən bir səhifə qoparıb üzərinə nə isə yazdı, ardından zəngi basdı və qeydi gələn qarsona uzat-dı.

– Cənab Melasın yanıma gəlməyini istərdim, – dedi, –Mənimlə eyni mənəzildə, düz üst mərtəbədə yaşayır, bir az tanışlığımız var. Onsuz da buna görə mənə gəlib dərdini da-nışdı. Anladığım qədəriylə, cənab Melas yunan mənşəli çox gözəl dilçidir. Dolanışığını, məhkəmələrdə tərcüməçilik edə-rək və aradabir də Nortumberlend Avenyu hotellərində qa-lan zəngin şərqilərə bələdçilik edərək təmin edir. Başına gə-lən son dərəcə maraqlı hadisəni öz ağzından dinləsəniz da-ha doğru olar.

Bir neçə dəqiqə sonra qısa-boylu, möhkəm quruluşlu bir adam aramıza qatıldı. Yumru üzü və kömür rəngli saçların-dan cənublu olduğu aydın olurdu, amma təhsilli bir ingilis cənabına xas danışığı vardı. Şerlok Holmsla səmimi şəkildə əl sıxışdı. Qarşısındakı dedektivin, hekayəsini dinləməyə can atdığını anladığında da tünd rəngli gözləri sevinclə işildadı.

– Polisin mənə inandığını düşünürəm; xeyr, qətiyyənlə inanmır, – kədərli səslə dedi, – Daha əvvəl belə bir hadisə eşitmədikləri üçün bunun mümkün ola bilməyəcəyini düşü-nürlər. Amma mən bundan əminəm ki, üzündə yara bantları olan yazıq adama nə olduğunu öyrənmədən rahat ola bil-məyəcəyəm.

– Sizi dinləyirəm, – Şerlok Holms dedi.

– Bu gün çərşənbədir, – cənab Melas bildirdi, – Deməli, hər şey bazar ertəsi gecəsi, yəni cəmi iki gün əvvəl baş verib. Mən tərcüməçiyəm, böyük ehtimalla qonşum sizə bunu söy-ləyib. Bütün dillərdə tərcüməçilik edirəm, daha doğrusu, az qala bütün dillərdə. Hərçənd, yunan olduğum üçün, xüsu-silə o dildə çox bacarıqlı tərcüməçiyəm. İllərdən bəridir ki, Londonun öndə gələn yunanca tərcüməçisi olaraq çalışdı-ğımdan adım hotellərdə tez-tez çəkilir.

Problemi olan bir xaricinin ya da gec saatda gəlib kömə-yə ehtiyac duyan bir turistin məni gec saatlarda çağırması nadir rast gəldiyim hadisə deyil. Buna görə də, son dərəcə qəşəng geyimli gənc bir adam olan cənab Latimer bazar ertəsi gecəsi otağıma gəlib, qapıda gözləyən faytonunda ona yoldaşlıq etməyimi istədiyini söylədiyində, bunu qəribə qarşılamadım. Yunan bir yoldaşı iş üçün ona müraciət et-mişdi, ən azından mənə belə dedi. Xarici dil bilmədiyi üçün də yunan dilindən tərcüməçiyə ehtiyac hiss etmişdilər. Bir az uzaqda, Kensinqtonda yaşadığını söylədi; küçəyə çıxar-çix-maz məni dərhal faytonuna mindirməsindən çox tələsdiyini başa düşdüm.

Fayton dedim, amma çox keçmədən bunun iki atlı minik arabası ola biləcəyindən şübhələnməyə başladım. Londonda, ümumiyyətlə, istifadə edilən dörd təkərli minik vasitələrin-dən daha geniş idi və döşəmələri bir az köhnəlmiş olmasına baxmayaraq olduqca keyfiyyətli idi. Cənab Latimer qarşım-dakı kresloya oturdu. Nəysə, yola düşdük, Çarinq Krossun içindən keçərək Şeftsberi meydanından yuxarı çıxdıq. Düz Oksford Prospektinə çatdıq. O əsnada mən Kensinqtona kə-sə bir yoldanmı getdiyimizi soruşurdum ki, yol yoldaşım xeyli qəribə davranmağa başlayaraq cümləmi yarıda kəsdi.

Birdən cibindən çox qorxunc qurğusun çubuq çıxartdı və sanki çubuğun ağırlığını və gücünü sinayırmış kimi dəfə-lərlə əlində oynatdı. Sonra heç nə demədən çubuğu yanın-dakı kreslonun üstünə

qoydu. Arabanın hər iki yanındakı şüşələri qaldıranda, şüşələrin – çölü görə bilməyim deyə – qəzet kağızlarıyla örtülmüş olduğunu böyük narahatçılıqla müşahidə etdim.

– Fikrinizi qarışdırdığım üçün üzr istəyirəm, cənab Me-las, – dedi, – Doğrusu, getdiyimiz yeri görmənizi istəmirəm. Sonradan oranı təkrar tapmağınız mənə problem yarada bi-lərdi.

Təxmin edəcəyiniz kimi, adamın söylədikləri məni hey-rətə saldı. Çox güclü görünən, geniş çiyinli, gənc bir adam idi və silahı olmasa da onunla savaşımağım mümkünsüz idi.

– Bu heç alışmadığım rəftardır, cənab Latimer, – kəkələ-dim. Etdiyinizin qanunlara zidd olduğunu, yəqin ki, bilirsiz-niz.

– Azadlığımızı bir az məhdudlaşdırmış sayırıq, təbii ki, – cavab verdi, – amma daha sonra sizdən üzr istəyəcəyik və bizi bağışlayacaqsınız. Lakin sizi xəbərdar etməliyəm, cənab Melas; bu gecə hər hansı şəkildə kömək çağırmağa, ya da mənim xoşuma getməyəcək başqa nəşə etməyə cəhd etsəniz, başınıza ciddi bir iş açmış olacaqsınız. Heç kimin harada ol-duğunuzu bilmədiyini və həm bu arabada, həm də evimdə mənim hökmüm altında olduğunuzu unutmayın, lütfən.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.